

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**Επαναληπτικό φύλλο εργασίας**

Αφού μελετήσετε τα κεφάλαια από το βιβλίο της Ιστορίας (σελ. -), αυτοαξιολογείστε τις γνώσεις σας συμπληρώνοντας τα κενά στα παρακάτω κείμενα:

Ενότητα 1 Η εποχή του Διαφωτισμού (σελ. 10-13)**Το κίνημα του Διαφωτισμού**

Η απόρριψη κάθε _____, η κριτική κάθε υφιστάμενης γνώσης, η αποδοχή της _____ ως του μόνου ασφαλούς τρόπου ερμηνείας του κόσμου και η πεποίθηση ότι ο άνθρωπος μπορεί να προοδεύει διαρκώς ήταν θέσεις που συμμερίζονταν πολλοί Ευρωπαίοι διανοούμενοι. Έτσι, διαμορφώθηκε βαθμιαία ένα κίνημα που ονομάστηκε _____. Πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία του τέλους του _____ου αιώνα, κορυφώθηκε στη Γαλλία του _____ου αιώνα και εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και έξω απ' αυτήν. Οι εκπρόσωποί του ονομάστηκαν φιλόσοφοι ή διαφωτιστές. Κορυφαίοι ανάμεσά τους _____ υπήρξαν _____ οι _____.

Τα _____ δικαιώματα αποτέλεσαν θεμελιώδη πολιτική έννοια του Διαφωτισμού και μια από τις θέσεις-εμβλήματα της _____ τάξης. Για τους διαφωτιστές όλοι οι άνθρωποι έχουν, μόνο και μόνο επειδή είναι άνθρωποι, ορισμένα δικαιώματα (_____), τα οποία δεν μπορεί να καταργήσει καμιά εξουσία. Η ιδιαίτερη αναφορά στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας απηχούσε, προφανώς, τις επιδιώξεις της ανερχόμενης αστικής τάξης. Η θεωρία του _____ διατυπώθηκε από τον Τζον Λοκ. Σύμφωνα με αυτή, τα άτομα δέχτηκαν να παραχωρήσουν ορισμένες από τις ελευθερίες τους, προκειμένου να συμβιώσουν, και το κράτος εγγυήθηκε αυτή τη συμφωνία, το κοινωνικό συμβόλαιο. Η _____, όρος που πρότεινε ο Ρουσό, είναι η σύνθεση των ατομικών βουλήσεων μέσα από την οποία εκφράζεται το δημόσιο συμφέρον. Η γενική βούληση εκφράζεται με τη συμμετοχή του λαού στη λήψη των αποφάσεων. Τέλος, η διάκριση των _____ υπήρξε συμβολή του Μοντεσκιέ. Οι φορείς της εξουσίας θα πρέπει να είναι διαφορετικοί: η _____ εξουσία να ασκείται από το σώμα που εφαρμόζει τους νόμους (κυβέρνηση), η _____ από το σώμα που θεσπίζει τους νόμους (βουλή) και η _____ από εκείνους που ελέγχουν την τήρηση των νόμων (δικαστές). Έτσι, πίστευαν οι υποστηρικτές της διάκρισης των εξουσιών,

Ενότητα 5

Ο ελληνοισμός από τα μέσα του 18^{ου} αι. έως τις αρχές του 19^{ου} αι. (σελ. 23-25).

Οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί

Η επέκταση του ευρωπαϊκού εμπορίου στην Ανατολή ενίσχυσε τις εμπορικές συναλλαγές της δυτικής Ευρώπης με την Οθωμανική αυτοκρατορία. Καθώς οι Τούρκοι σταδιοδρομούσαν, κατά παράδοση, στον κρατικό τομέα, Έλληνες, Εβραίοι και Αρμένιοι διακρίθηκαν στο εμπόριο και στη ναυτιλία. Ιδίως οι Έλληνες караβοκύρηδες (πλοιοκτήτες) αξιοποίησαν τη ρωσοτουρκική συνθήκη του _____ (1774), που επέτρεπε την ελεύθερη κίνηση πλοίων με ρωσική σημαία στα _____, και την περιορισμένη παρουσία αγγλικών και γαλλικών πλοίων στη _____, εξαιτίας των ναπολεόντειων πολέμων. Έτσι απέκτησαν τον έλεγχο σημαντικού μέρους του εμπορίου. Βαθμιαία, πόλεις όπως _____ εξελίχθηκαν σε σημαντικά εμπορικά κέντρα με πρωταγωνιστική ελληνική παρουσία, ενώ ενισχύθηκαν και οι ελληνικές παροικίες.

Κοινωνικοί μετασχηματισμοί

Η _____, που αναγνωριζόταν από την οθωμανική διοίκηση ως η ηγεσία όλων των υπόδουλων χριστιανών, εναντιωνόταν στη διάδοση των _____ ιδεών επειδή θεωρούσε ότι μια επανάσταση θα έθετε σε κίνδυνο την ίδια αλλά και τον _____. Αυτό, ωστόσο, δεν εμπόδισε ορισμένους κληρικούς να υιοθετήσουν διαφωτιστικές αντιλήψεις (_____) και κάποιους να δραστηριοποιηθούν εναντίον της _____ κυριαρχίας.

Οι _____ (Έλληνες από παλιές αρχοντικές οικογένειες που κατοικούσαν στο _____, συνοικία της Κωνσταντινούπολης όπου βρισκόταν και το Πατριαρχείο), μάθαιναν ξένες γλώσσες, σπούδαζαν στη Δύση και πολλοί από αυτούς σταδιοδρομούσαν στην οθωμανική διοίκηση. Καταλάμβαναν, συχνά, υψηλές θέσεις στο οθωμανικό κράτος, και μάλιστα τον _____ ο αιώνα διορίζονταν ηγεμόνες στις αυτόνομες παραδουνάβιες ηγεμονίες, _____, θέσεις που έχασαν με την κήρυξη της επανάστασης του 1821.

Οι _____ διοικούσαν τις ελληνορθόδοξες κοινότητες, συγκέντρωναν τους φόρους από τους Έλληνες και τους απέδιδαν στην οθωμανική διοίκηση.

Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός

Με αφετηρία τις παροικίες, ο ελληνισμός ήρθε σε επαφή με τις ιδέες του Διαφωτισμού. Οι έμποροι και γενικότερα οι Έλληνες που ταξίδευαν στην Ευρώπη έγιναν οι φορείς διάδοσης αυτών των ιδεών στον ελλαδικό χώρο. Καλλιεργήθηκε, λοιπόν, η αντίληψη ότι η _____ μπορεί όχι μόνο να εξηγήσει τον κόσμο αλλά και να τον αλλάξει. Η εκπαίδευση συνδέθηκε με _____. Έτσι, διαμορφώθηκε, γύρω στα μέσα του _____ου αιώνα, ένα κίνημα που, επιδιώκοντας τη διάδοση των διαφωτιστικών ιδεών μεταξύ των _____, αποσκοπούσε στην _____ προετοιμασία του αγώνα για την _____. Το κίνημα αυτό, που αναπτύχθηκε κυρίως στις παροικίες και σε ορισμένα από τα μεγάλα εμπορικά κέντρα του ελληνισμού (_____ κτλ.), ονομάστηκε αργότερα _____.

Οι Έλληνες υποστηρικτές του Διαφωτισμού θαύμαζαν _____ πολιτισμό και τον συνέδεαν με την ελευθερία, πίστευαν ότι η εκπαίδευση θα έπρεπε να θεμελιώνεται στην ενασχόληση με _____, να γίνεται στη _____ γλώσσα και να υπηρετεί την προοπτική του αγώνα για ελευθερία.

Βεβαίως, οι παραπάνω θέσεις δεν ήταν καθολικά αποδεκτές. Ορισμένοι Έλληνες _____ λόγιοι, που συνήθως συνδέονταν με την _____, απέρριπταν τις _____ ιδέες, έκριναν ότι η εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε _____ κείμενα, να περιορίζεται στη γνωριμία με τη θρησκευτική, κυρίως, παράδοση και να γίνεται σε _____ γλώσσα. Ανάμεσα στους πολλούς Έλληνες _____ που υιοθέτησαν τις ιδέες του Διαφωτισμού ξεχώρισαν ο _____ και ο _____.

Ο _____ Βελεστινλής (1757-1798) πρότεινε, στη _____ Διοίκηση, ένα έργο έντονα επηρεασμένο από τις ριζοσπαστικές ιδέες των _____ Ιακωβίνων, τη δημιουργία μιας «Ελληνικής Δημοκρατίας» που θα απλωνόταν σε όλη τη Βαλκανική αντικαθιστώντας την _____ αυτοκρατορία και εξασφαλίζοντας ισονομία και ισοπολιτεία στους κατοίκους της. Ο Ρήγας δοκίμασε να εφαρμόσει τα σχέδιά του, αλλά προδόθηκε και πλήρωσε με τη ζωή του, αυτός και οι σύντροφοί του, το όραμά του. Λίγο αργότερα το 1806, ο Ανώνυμος συγγραφέας του έργου _____ εμπνεόμενος από το όραμα του Ρήγα υποστήριξε με πάθος ότι οι Έλληνες πρέπει να αγωνιστούν μόνοι τους για την ελευθερία τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Η Φιλική Εταιρεία και η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες.

Η ίδρυση και η ανάπτυξη της Φιλικής Εταιρείας

Η Φιλική Εταιρεία ήταν μια _____ που δημιουργήθηκε το _____ στην Οδησό της Ρωσίας με σκοπό _____ . Άλλες οργανώσεις, που είχαν προηγηθεί, δεν έθεταν ως πρώτο στόχο την επανάσταση, αλλά την απόκτηση παιδείας. Πρωτεργάτες της Φιλικής Εταιρείας υπήρξαν οι _____ .

Προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους, οι _____ θα έπρεπε να κάνουν τεράστιες οργανωτικές προσπάθειες, καθώς ο ελληνισμός ήταν διάσπαρτος σ' έναν ευρύ γεωγραφικό χώρο, και να δράσουν με μεγάλη μυστικότητα, ώστε να μη γίνουν αντιληπτοί από την _____ αλλά και από τις ευρωπαϊκές απολυταρχίες. Ακόμη, θα έπρεπε να υπερνικήσουν τους δισταγμούς εκείνων των Ελλήνων που είχαν δει προγενέστερα επαναστατικά κινήματα να αποτυγχάνουν και να κινητοποιήσουν ανθρώπους προερχόμενους από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, με διαφορετικά οικονομικά-κοινωνικά συμφέροντα και επιδιώξεις.

Από την άλλη πλευρά, πάντως, το έργο των Φιλικών ευνοούνταν από το ότι η Οθωμανική αυτοκρατορία αντιμετώπιζε σοβαρά εσωτερικά προβλήματα, από τη διάδοση μεταξύ των Ελλήνων των ιδεών της _____ επανάστασης και από το γεγονός ότι για σημαντικό τμήμα του ελληνισμού ήταν, πλέον, ώριμο αίτημα η δημιουργία ανεξάρτητου _____ κράτους. Η Φιλική Εταιρεία υιοθέτησε το οργανωτικό πρότυπο μυστικών εταιρειών, όπως οι _____, που δρούσαν τότε στην Ευρώπη. Τα υποψήφια μέλη δοκιμάζονταν για ένα διάστημα και στη συνέχεια εντάσσονταν στην οργάνωση, αφού ορκίζονταν πίστη και αφοσίωση σε αυτή. Για τους παραβάτες η προβλεπόμενη τιμωρία ήταν _____ .

Οι Φιλικοί χρησιμοποιούσαν _____ και επικοινωνούσαν με _____ αλφάβητο. Μέχρι τα 1817-1818, η Φιλική Εταιρεία απευθυνόταν, κυρίως, σε _____, προκειμένου να εξασφαλιστούν τα οικονομικά μέσα για την ανάπτυξή της. Ωστόσο, οι περισσότεροι από αυτούς ήταν αρνητικοί. Κατόπιν, όταν η Φιλική Εταιρεία άρχισε να απευθύνεται σε όλες τις κοινωνικές ομάδες του ελληνισμού, ιδίως σε _____, αναπτύχθηκε γρήγορα. Γυναίκες γίνονταν δεκτές μόνο κατ' εξαίρεση. Καθώς ο καιρός περνούσε, οι ιδρυτές της Φιλικής

Εταιρείας, καταλαβαίνοντας ότι τα άσημα ονόματά τους δύσκολα θα ενέπνεαν τους συμπατριώτες τους, αποφάσισαν να αναθέσουν την ηγεσία σε έναν γνωστό Έλληνα. Αρχικά, απευθύνθηκαν στον _____, τότε υπουργό Εξωτερικών της _____, αλλά εκείνος αρνήθηκε θεωρώντας ότι οι συνθήκες δεν ήταν ακόμη ώριμες για επανάσταση. Τελικά, η ηγεσία ανατέθηκε στον _____, ανώτερο αξιωματικό του ρωσικού στρατού, που τότε ανακηρύχθηκε Γενικός Επίτροπος της Αρχής.

Η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις Ηγεμονίες

Η επανάσταση αποφασίστηκε να ξεκινήσει από τις _____ (σημερινή Ρουμανία), γιατί εκεί δεν υπήρχε τουρκικός στρατός (σύμφωνα με παλαιότερες ρωσοτουρκικές συνθήκες), αλλά και γιατί λίγο βορειότερα βρισκόταν ρωσικός στρατός, που υπήρχε ελπίδα ότι θα βοηθούσε.

Παράλληλα, προσεγγίστηκαν διάφοροι βαλκάνιοι ηγέτες για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή τους στην επανάσταση. Ο Σέρβος ηγέτης _____ έγινε μέλος της _____ Εταιρείας· οι οθωμανικές αρχές, ωστόσο, τον συνέλαβαν και τον εκτέλεσαν. Ο _____, τοπικός ηγέτης στις Ηγεμονίες, συμμετείχε, αλλά μόνο στην αρχή. Ο _____, ξεκινώντας από ρωσικό έδαφος, πέρασε τον ποταμό Προύθο, μπήκε στις Ηγεμονίες και στις _____ 18____ κήρυξε την επανάσταση στο _____ (σημερινή Ρουμανία). Κυκλοφόρησε προκηρύξεις με τις οποίες κήρυττε την επανάσταση, αφήνοντας να εννοηθεί ότι πίσω απ' αυτή βρισκόταν η _____. Παράλληλα, συγκροτούσε το στράτευμά του.

Γρήγορα, όμως, προέκυψαν σοβαρά προβλήματα. Οι πλούσιοι Έλληνες των Ηγεμονιών δεν ανταποκρίθηκαν υλικά και η στρατολόγηση δεν προχωρούσε. Ο _____ αποκήρυξε την επανάσταση και επέτρεψε την είσοδο τουρκικού στρατού στις Ηγεμονίες για την καταστολή της. Ο πατριάρχης _____ πιεζόμενος από τον σουλτάνο αφόρισε όσους συμμετείχαν στο κίνημα. Επιπλέον, ο _____ θεωρήθηκε προδότης και με εντολή της Φιλικής Εταιρείας εκτελέστηκε.

Παρά τις δυσκολίες, ο _____ συνέχισε τον αγώνα. Η κρίσιμη μάχη δόθηκε στο _____ (_____ 1821), όπου και διακρίθηκε ιδιαίτερα, ο Ιερός Λόχος, μια μονάδα που είχε συγκροτηθεί από εθελοντές σπουδαστές. Η ήττα, ωστόσο, δεν αποφεύχθηκε. Ο Υψηλάντης πέρασε στην _____ όπου οι αρχές τον συνέλαβαν. Ο τραγικός επίλογος γράφτηκε λίγους μήνες αργότερα, όταν ένα τελευταίο απομονωμένο τμήμα αγωνιστών με επικεφαλής τους οπλαρχηγούς _____ εγκλωβίστηκε στη μονή Σέκκου. Τότε, ο Ολύμπιος αποφάσισε να ανατιναχθεί μαζί με τους συμπολεμιστές του, ενώ ο

Φαρμάκης, μετά από σκληρή αντίσταση δύο εβδομάδων, πιάστηκε αιχμάλωτος και αποκεφαλίστηκε.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12

Η ωρίμανση της βιομηχανικής επανάστασης (σελ. 41-43)

Το φαινόμενο *βιομηχανική επανάσταση*

Οι πρώτες βιομηχανίες (εκβιομηχάνιση) δημιουργήθηκαν στη _____ γύρω στα _____. Κύρια γνωρίσματα της εκβιομηχάνισης ήταν _____ που περιορίζαν τη χειρωνακτική εργασία αυξάνοντας την παραγωγή και μειώνοντας το κόστος των προϊόντων, η αξιοποίηση _____, η εφαρμογή καινοτομιών στη _____, η συγκέντρωση των εργαζομένων στα εργοστάσια (βιομηχανικό σύστημα) και οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης. Κύριοι πόλοι εκβιομηχάνισης ήταν _____ και _____.

Από τις αρχές του _____ αιώνα το φαινόμενο άρχισε να επεκτείνεται, αρχικά στη _____ και στη συνέχεια στον υπόλοιπο κόσμο, οδηγώντας στη μετάβαση από την _____ οικονομία στη _____ οικονομία και προκαλώντας οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές αλλαγές. Οι μεταβολές αυτές υπήρξαν τόσο σημαντικές, ώστε οι ιστορικοί τις ονόμασαν _____.

Οικονομικός φιλελευθερισμός και καπιταλισμός

Ο νέος τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ονομάστηκε οικονομία _____ ή _____. Ιδεολογική βάση του νέου συστήματος υπήρξε _____. Σύμφωνα με αυτόν, οι επιχειρηματίες είχαν το δικαίωμα να πράττουν ό,τι εκείνοι έκριναν αναγκαίο για να κερδίζουν. Το _____ συμφέρον θεωρούνταν σημαντικότερο του _____.

Η ανάγκη συγκέντρωσης τεράστιων κεφαλαίων για να ιδρυθούν μεγάλες βιομηχανίες οδήγησε _____. Το κεφάλαιο αυτών των επιχειρήσεων εκφραζόταν σε μετοχές. Ο κάθε κεφαλαιούχος, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία, είχε έναν αριθμό μετοχών. Την

ΕΝΟΤΗΤΑ 17**Ο Ι. Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831).****Η ολοκλήρωση της ελληνικής επανάστασης (1829) (σελ. 55-56)**

Ο _____ εκλέχτηκε κυβερνήτης της Ελλάδας από την Εθνοσυνέλευση της _____ (άνοιξη 1827) και στις αρχές του _____ ήρθε στο Ναύπλιο. Η κατάσταση που βρήκε ήταν τραγική. Ο Καποδίστριας ανέστειλε την ισχύ του _____ της Τροιζήνας και συγκέντρωσε στα χέρια του όλες τις εξουσίες. Έκρινε ότι αυτό ήταν αναγκαίο για να _____ . Η _____ Εθνοσυνέλευση (Άργος, καλοκαίρι _____) επικύρωσε αυτές τις αποφάσεις και έθεσε τις βασικές αρχές μιας μελλοντικής συνταγματικής αναθεώρησης. Ο Κυβερνήτης ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη συγκρότηση _____, καθώς έπρεπε να εκκαθαρισθεί η Στερεά Ελλάδα από τον _____ στρατό αλλά και να αντιμετωπιστούν σοβαρά προβλήματα _____ τάξης (ληστεία, πειρατεία). Ορισμένοι από τους αγωνιστές αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία τακτικού στρατού. Επιπλέον, ιδρύθηκε ο Λόχος των _____, πρόδρομος της σημερινής _____ Σχολής Ευελπίδων. Παράλληλα, έγιναν τα πρώτα βήματα για την οργάνωση τακτικού πολεμικού ναυτικού και καταπολεμήθηκε η πειρατεία χάρη και στη δράση του Ανδρέα Μιαούλη. Ο Καποδίστριας σχημάτισε ένα πρώτο _____, το οποίο προήλθε από εισφορές _____ και _____. Κατόπιν προχώρησε, με τη συνεργασία του φίλου του _____ τραπεζίτη Εϋνάρδου, στην ίδρυση τράπεζας και στην κοπή νομίσματος, του _____. Παράλληλα, εφάρμοσε αυστηρή λιτότητα στις δημόσιες δαπάνες και επιχείρησε να εκσυγχρονίσει τη _____ εισάγοντας _____ και νέες καλλιεργητικές μεθόδους (χρήση σιδερένιου άροτρου). Μια από τις κύριες προτεραιότητες του Κυβερνήτη υπήρξε η οργάνωση της εκπαίδευσης. Ίδρυσε το _____ της Αίγινας, στο οποίο λειτούργησαν τρία _____ σχολεία (αντίστοιχα των σημερινών δημοτικών αλλά τετραετούς φοίτησης), τρία _____ (αντίστοιχα των σημερινών γυμνασίων με τριετή φοίτηση), αρκετά _____ (επαγγελματικές σχολές), καθώς και το _____ Σχολείον, στο οποίο σπούδαζαν όσοι προορίζονταν για _____ στα αλληλοδιδακτικά. Επίσης, ιδρύθηκε το _____ Σχολείον, στο οποίο φοιτούσαν όσοι προορίζονταν για σπουδές σε _____ του εξωτερικού. Επιπλέον, δημιουργήθηκε στην Τίρυνθα (περιοχή ανάμεσα στο Άργος και το

Ναύπλιο) το _____. Ο Καποδίστριας πίστευε ότι στη δεδομένη στιγμή η εκπαίδευση θα έπρεπε να παρέχει, πρώτα απ' όλα, _____ και _____ . Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν προχώρησε τότε στην ίδρυση _____.

Όταν έφτασε στην Ελλάδα ο Καποδίστριας, η επανάσταση βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη. _____ Εκκρεμούσαν _____ ο _____ βαθμός _____ και _____ ακόμη, δεν είχαν σταματήσει οι πολεμικές επιχειρήσεις. Η τελευταία μάχη δόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου _____ στην Πέτρα της Βοιωτίας, όπου ελληνικές δυνάμεις με επικεφαλής τον _____ επικράτησαν επίλεκτων τουρκικών δυνάμεων. Λίγο αργότερα, χάρη και στους επιδέξιους χειρισμούς του Κυβερνήτη, η Ελλάδα όχι μόνο αναγνωρίστηκε κράτος _____ (πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, _____, αλλά και διεύρυνε τα σύνορά της ενσωματώνοντας όλα τα εδάφη νοτιώς της γραμμής Αμβρακικού κόλπου-Παγασητικού κόλπου (συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, 1832). Το ελληνικό κράτος _____ θα _____ περιλάμβανε _____ τη _____.

Η αντιπολίτευση κατά του Καποδίστρια Η επιλογή του Καποδίστρια να συγκροτήσει ένα ισχυρό, συγκεντρωτικό κράτος, κατά τα δυτικά πρότυπα, προκάλεσε αντιδράσεις. Πρόκριτοι με τοπική εξουσία (_____), πλούσιοι πλοιοκτήτες (_____) και έμπειροι _____ (Α. Μαυροκορδάτος) δυσανεχτήθηκαν, την ίδια στιγμή που φιλελεύθεροι διανοούμενοι (_____) καυτηρίαζαν τον αυταρχισμό του Καποδίστρια και αξίωναν την παραχώρηση συνταγματικών ελευθεριών. Επίσης, η _____ και η Γαλλία υποκινούσαν τις αντικαποδιστριακές κινήσεις θεωρώντας τον Κυβερνήτη όργανο της _____. Από τις αρχές του _____ - σημειώθηκαν εξεγέρσεις και αργότερα ο _____, αντίπαλος πλέον του Κυβερνήτη, ανατίναξε στον Πόρο τα δύο μεγαλύτερα ελληνικά πολεμικά πλοία. Στην _____, κέντρο της αντιπολίτευσης, η εφημερίδα _____ προπαγάνδιζε τη δολοφονία του Κυβερνήτη. Η ένταση κορυφώθηκε όταν ο Καποδίστριας φυλάκισε τον πρόκριτο της Μάνης _____ θεωρώντας τον υπεύθυνο για αντικυβερνητικές κινήσεις. Η αντίδραση δεν άργησε. Στις 27 Σεπτεμβρίου _____ ο _____ και _____ ο Γεώργιος _____ δολοφόνησαν τον Καποδίστρια στο _____.

Το πολίτευμα ορίστηκε να είναι _____. Επιπλέον, οι Δυνάμεις έδωσαν στην Ελλάδα 20.000.000 φράγκα ως πρώτη δόση ενός δανείου που θα έφτανε συνολικά τα 60.000.000 φράγκα.

Η περίοδος της Αντιβασιλείας (_____ - _____)

Επειδή ο Όθωνας ήταν _____, συμφωνήθηκε ότι την εξουσία θα ασκούσε, μέχρι την ενηλικίωσή του (_____), η _____, μια επιτροπή από Βαυαρούς αξιωματούχους διορισμένους από τον πατέρα του Όθωνα. Τα τρία κύρια μέλη της ήταν _____, πρωθυπουργός και υπουργός Εξωτερικών, ο _____, αρμόδιος για την εκπαίδευση, τη δικαιοσύνη και την εκκλησία, και ο _____, υπεύθυνος για τις ένοπλες δυνάμεις. Η Αντιβασιλεία θέλησε να οικοδομήσει ένα σύγχρονο, κατά τα _____ πρότυπα, εθνικό κράτος. Οι επιδιώξεις της συνοψίζονταν _____ στο _____ τρίπτυχο:

.

Η διοίκηση του κράτους ήταν _____. Η Ελλάδα διαιρέθηκε σε _____ νομούς, ενώ η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε το _____ από το Ναύπλιο στην _____, κίνηση που σκοπό είχε να τονίσει ότι το νέο κράτος ήταν κληρονόμος της _____.

Ο στρατός βασίστηκε, αρχικά, στους περίπου 3.500 _____ στρατιωτικούς που είχαν έρθει μαζί με τον Όθωνα στην Ελλάδα. Οι Έλληνες αγωνιστές που δεν έγιναν δεκτοί στις ένοπλες δυνάμεις του κράτους έμειναν χωρίς κανέναν πόρο ζωής, με αποτέλεσμα τη μεγάλη δυσαρέσκείά τους. Αρκετοί από αυτούς στράφηκαν στη ληστεία.

Η _____ αναδιοργανώθηκε, ιδρύθηκαν δικαστήρια και συντάχθηκαν νέοι νόμοι. Η εκπαίδευση αναμορφώθηκε, επίσης. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχόταν στα επταετούς διάρκειας _____ σχολεία. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση προσφερόταν στα τριτάξια _____, που βρίσκονταν στις πρωτεύουσες των επαρχιών, και στα τετρατάξια _____, που υπήρχαν στις πρωτεύουσες των νομών. Επίσης, ιδρύθηκε, το _____, _____ στην Αθήνα. Την ίδια χρονιά ιδρύθηκε και το _____ Σχολείο, πρόδρομος του σημερινού Πολυτεχνείου. Ωστόσο, η εκπαίδευση των κοριτσιών παρέμεινε _____. Η ελληνική εκκλησία ορίστηκε αυτοκέφαλη, δηλαδή χωρίστηκε διοικητικά από το Πατριαρχείο _____, απόφαση που υπαγορεύθηκε από το ότι το τελευταίο βρισκόταν σε οθωμανικό έδαφος, υπό την άμεση επιρροή του σουλτάνου. Επίσης, διατάχθηκε το κλείσιμο των _____ που είχαν μικρό αριθμό μοναχών. Η στάση των Ελλήνων απέναντι στην

Αντιβασιλεία ήταν αρχικά _____ και στη συνέχεια αποκάλυπτα εκθροική. Αναπτύχθηκαν, μάλιστα, συνωμοτικές κινήσεις με σκοπό την ανατροπή της Αντιβασιλείας, ενώ δεν έλειψαν και ανοιχτές εξεγέρσεις (Μεσσηνία, 1834).

Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα (1835-1843)

Μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης από τον Όθωνα (Μάιος _____), η κατάσταση δεν άλλαξε. Ο βασιλιάς προσπάθησε, όπως και η Αντιβασιλεία πριν απ' αυτόν, να περιορίσει την επιρροή των κομμάτων ενισχύοντας κατά περιόδους ένα από αυτά και περιθωριοποιώντας τα άλλα. Ωστόσο, η πολιτική αυτή συνάντησε έντονες αντιδράσεις που εκφράστηκαν αρχικά με εξεγέρσεις τοπικού χαρακτήρα (Ύδρα, Μεσσηνία).

Η 3η Σεπτεμβρίου 1843

Κοινή ήταν η πεποίθηση ότι η παραχώρηση _____ θα απάλλαζε τη χώρα από τους _____ και θα την ανακούφιζε από την οικονομική και κοινωνική κρίση.

Έτσι, τη νύχτα της 2ης προς την 3η Σεπτεμβρίου _____ δυνάμεις της φρουράς της Αθήνας και πολλοί πολίτες με επικεφαλής τον συνταγματάρχη _____ και τον αγωνιστή του '21 _____ συγκεντρώθηκαν έξω από τα ανάκτορα (σημερινή Βουλή) και απαίτησαν από τον Όθωνα να παραχωρήσει σύνταγμα (σε ανάμνηση των γεγονότων ο χώρος ονομάστηκε αργότερα πλατεία Συντάγματος). Ο βασιλιάς, αν και αρχικά αρνήθηκε, υποχρεώθηκε τελικά να προκηρύξει εκλογές για Εθνοσυνέλευση, που θα ψήφιζε σύνταγμα. Έτσι, τελείωσε η περίοδος της απόλυτης _____ του Όθωνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αφού μελετήσετε και λάβετε υπόψη σας το σύνολο των στοιχείων της ενότητας, να καταγράψετε επιχειρήματα υπέρ ή κατά του έργου της Αντιβασιλείας.

_____ δίκτυο στις ΗΠΑ, ο Παστέρ και ο συνεργάτης του Κοχ μελέτησαν _____, επινόησαν εμβόλιο για _____ και μεθόδους _____ (παστερίωση).

Δαρβίνος: η θεωρία της εξέλιξης

Σταθμός στην εξέλιξη της επιστημονικής σκέψης υπήρξε η δημοσίευση από τον Άγγλο ερευνητή _____ του έργου _____ (1859). Ο Δαρβίνος υποστήριξε ότι τα ζώα και τα φυτά προήλθαν, με αργή εξέλιξη, από λίγα και απλούστερα αρχικά είδη. Αυτά τα είδη μεταλλάχθηκαν πολλές φορές, και τελικά επικράτησαν εκείνα που μπορούσαν να προσαρμοστούν καλύτερα στις εκάστοτε συνθήκες. Αυτή ήταν η δαρβινική θεωρία της εξέλιξης μέσω της _____ επιλογής.

Στοχασμός Οι μεταβολές του 19ου αιώνα σημάδεψαν και τον στοχασμό.

Ο διανοητής Αύγουστος Κοντ (1798-1857) υιοθέτησε τον νόμο των _____ σταδίων, σύμφωνα με τον οποίο κάθε ανθρώπινη γνώση περνά από τρία διαδοχικά στάδια (_____ - _____ - _____ ή _____). Επιχείρησε, λοιπόν, να εφαρμόσει τον νόμο αυτό στην ιστορία. Υποστήριξε ότι κατά το πρώτο στάδιο ο άνθρωπος θεωρούσε τα πάντα εξαρτημένα από _____ όντα. Κατά το δεύτερο στάδιο ερμήνευε τα πάντα με βάση _____ ιδέες. Στο τρίτο στάδιο, το θετικό, ο άνθρωπος, υποστήριξε ο Κοντ, ερμηνεύει τα πάντα _____, δηλαδή με βάση φυσικούς νόμους. Κατά τον Κοντ, θα έπρεπε η κοινωνία να οργανωθεί με βάση αυτούς τους νόμους. Η επιστήμη που θα βοηθούσε σε αυτό ήταν η _____ ή, όπως ο ίδιος την ονόμαζε, η _____. Η αντίληψη αυτή ονομάστηκε _____.

Ο φιλόσοφος Φρίντριχ Χέγκελ (1770-1831) πίστευε ότι το σύμπαν διακρίνεται σε τρεις σφαίρες: _____, _____ και _____. Το τελευταίο είναι εκείνο που κυριαρχεί, καθώς τόσο η _____ όσο και _____ βασίζουν την ύπαρξή τους στο Πνεύμα και στις ιδέες. Ο Χέγκελ ήταν αυτός που εισηγήθηκε στους νεότερους χρόνους τη _____ μέθοδο. Σύμφωνα με αυτή, υπάρχουν τρεις αρχές, η _____, η _____ και η _____, μέσω των οποίων μπορούν να ερμηνευθούν τα ιστορικά φαινόμενα. Με βάση αυτή την αφετηρία, ο Χέγκελ υπήρξε ο πρώτος διανοητής της νεότερης εποχής που ερμήνευσε τον κόσμο θεωρώντας ότι βρίσκεται σε συνεχή μεταβολή. Οι διανοητές Καρλ Μαρξ (1818-1883) και Φρίντριχ Ένγκελς (1820-1895) υιοθέτησαν τη διαλεκτική μέθοδο του Χέγκελ, κάνοντας, ωστόσο, μια σημαντική τροποποίηση: στη θέση του κινητήριου παράγοντα της ιστορίας τοποθέτησαν όχι _____ και τις

ιδέες, όπως υποστήριζε ο Χέγκελ, αλλά τον άνθρωπο και _____. Γι' αυτούς κινητήρια δύναμη της ιστορίας είναι η _____, δηλαδή η αδιάκοπη σύγκρουση ανάμεσα στην _____ τάξη που έχει την εξουσία σε μια κοινωνία και την τάξη που επιχειρεί να της την αφαιρέσει. Θεωρούσαν, λοιπόν, ότι η σύγκρουση ανάμεσα στην κυρίαρχη _____ τάξη και την _____ τάξη θα είχε ως αποτέλεσμα την επανάσταση, που θα άλλαζε συνολικά την κοινωνία εξαλείφοντας την κυριαρχία μιας κοινωνικής τάξης και θα οδηγούσε στον _____. Τέλος, ο Φρίντριχ Νίτσε (1844-1900) υποστήριζε ότι αποτελεί πλάνη η πεποίθηση πως ο άνθρωπος μπορεί να συλλάβει την _____ και δίδασκε ότι η αξία του ανθρώπου δεν βρίσκεται σ' αυτό που είναι αλλά σ' αυτό που μπορεί να γίνει, δηλαδή στον _____. Κύριο γνώρισμα του υπερανθρώπου είναι η αποθέωση της δύναμης.

ΑΣΚΗΣΗ

Να παρουσιάσετε σε σύντομο κείμενο τα κύρια γνωρίσματα της επιστημονικής ανάπτυξης κατά τον 19ο αιώνα

ΕΝΟΤΗΤΑ 25**Τέχνες και Γράμματα στον κόσμο τον 19ο αιώνα**

Κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα δέσποσαν στην ευρωπαϊκή τέχνη ο νεοκλασικισμός και ο ρομαντισμός.

Ο κλασικισμός ή νεοκλασικισμός, κυρίαρχος από το δεύτερο μισό του _____ου αιώνα, θαύμαζε την τάξη και την πειθαρχία της _____τέχνης των αρχαίων _____ και των Ρωμαίων, απ' όπου αντλούσε τα θέματα και την τεχνοτροπία του. Κύριοι εκπρόσωποί του υπήρξαν οι ζωγράφοι Νταβίντ και Ενγκρ.

Το κίνημα του ρομαντισμού

Ο ρομαντισμός πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία και στη Γερμανία, κορυφώθηκε στη Γαλλία μετά το 1830 και εκφράστηκε σε όλες τις Τέχνες. Κύρια γνωρίσματά του _____ ήταν

Το κίνημα του ρεαλισμού

Γύρω στα 1850, οι οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές που έφερε η _____ επανάσταση προκάλεσαν την υποχώρηση του _____ και του ρομαντισμού και την ανάδυση ενός νέου καλλιτεχνικού κινήματος, του _____. Κύρια γνωρίσματά του ήταν _____.

ΕΝΟΤΗΤΑ 26**Πνευματική ζωή, Γράμματα και Τέχνες στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα****Κύριες κατευθύνσεις της ελληνικής πνευματικής ζωής**

Το στοιχείο που δέσποσε στην ελληνική πνευματική ζωή τον 19ο αιώνα ήταν η προσπάθεια οικοδόμησης μιας _____ ταυτότητας κοινής για ολόκληρο τον ελληνισμό. Έτσι, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην

_____ και στη _____. Οι απόψεις του Γερμανού ιστορικού Φαλμεράιερ, που υποστήριζε ότι οι Έλληνες του 19ου αιώνα ελάχιστη σχέση είχαν με τους αρχαίους _____, έστρεψαν το ενδιαφέρον στην αναζήτηση της εθνικής συνέχειας. Οι _____ και _____ υποστήριξαν ότι η συνέχεια του ελληνισμού από την _____ υπήρξε αδιάκοπη και, για να ενισχύσουν αυτή τη θέση, στράφηκαν στη μελέτη του _____. Έτσι, διαμορφώθηκε το τριμερές σχήμα της ελληνικής ιστορίας: _____, _____, _____. Το σχήμα αυτό κυριαρχεί μέχρι σήμερα στην ελληνική ιστοριογραφία, ιδίως στη σχολική. Οι ίδιες ανάγκες ενίσχυσης της ελληνικής εθνικής ταυτότητας οδήγησαν στη μελέτη της σύγχρονης λαϊκής ζωής και των λαϊκών εθίμων. Πρωτεργάτης υπήρξε ο _____, θεμελιωτής της _____ στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, το πανεπιστήμιο, που ιδρύθηκε το _____, επιφορτίστηκε, εκτός από τις αυτονόητες λειτουργίες του, και με μια «αποστολή»: να εμφυσήσει στους ομογενείς «αλύτρωτους» φοιτητές του τις εθνικές αξίες, ώστε αυτοί να τις μεταδώσουν στις πατρίδες τους ως εκπαιδευτικοί και κληρικοί.

Βεβαίως, η απόκτηση μιας πολιτιστικής ταυτότητας κοινής για όλο τον ελληνισμό έπρεπε να βασίζεται σε μια ενιαία, καθομιλουμένη γλώσσα. Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύχθηκε το κίνημα του _____, δηλαδή η συστηματική προσπάθεια καθιέρωσης της δημοτικής ως γλώσσας της εκπαίδευσης, της διοίκησης και της λογοτεχνίας. Πρωτεργάτης υπήρξε ο γλωσσολόγος _____ (1854-1929), που με το βιβλίο

Γράμματα

Ο Διονύσιος Σολωμός και η Επτανησιακή Σχολή

Κορυφαία μορφή των ελληνικών Γραμμάτων μέχρι και τα μέσα του 19ου αι. υπήρξε ο _____ (1798-1857). Δημιουργός του εμπνευσμένου από την επανάσταση του 1821 ποιήματος _____, που οι δύο πρώτες στροφές του μελοποιημένες από τον _____ αποτελούν τον εθνικό ύμνο των Ελλήνων, ο Σολωμός ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την ελληνική λαϊκή γλώσσα. Γύρω του σχηματίστηκε ένας κύκλος διανοουμένων (Γ. Τερτσέτης, Ι. Πολυλάς, Γερ. Μαρκοράς κ.ά.) που συμερίζονταν τις απόψεις του και έμειναν γνωστοί ως _____ Σχολή. Πλάι σε αυτούς, ξεχωριστές περιπτώσεις ήταν ο δημοκράτης καρμπονάρος _____, ο οποίος άνοιξε με τον λυρισμό του νέους δρόμους στην ελληνική ποίηση, ο _____ και ο _____.

Οι Φαναριώτες και η Παλαιά Αθηναϊκή Σχολή (1830-1880)

Παράλληλα, η λογοτεχνία του ελεύθερου κράτους αντιπροσωπεύεται, κατά την περίοδο 1830-1880, από το έργο _____ λογίων, όπως οι _____ και _____ και ο _____, που γράφουν στην καθαρεύουσα αλλά δεν ξεπερνούν την απλή μίμηση του γαλλικού ρομαντισμού. Μετά το _____ ο ρομαντισμός οδηγήθηκε στο αποκορύφωμα και στην κάμψη. Παράλληλα, αναπτύχθηκε και η _____. Ο _____ (Η πάπισσα Ιωάννα), ο _____ (Θάνος Βλέκας) και ο _____ (Λουκής Λάρας) υπήρξαν οι σημαντικότεροι εκπρόσωποί της.

Η Νέα Αθηναϊκή Σχολή και η γενιά του 1880

Στις αρχές της δεκαετίας του 1870 ορισμένοι νέοι λογοτέχνες άρχισαν να απορρίπτουν τον ρομαντισμό και να στρέφονται προς την εκφραστική και θεματική _____. Η χρονολογία 18_____ θεωρήθηκε ορόσημο, γιατί εκείνη τη χρονιά εκδόθηκαν δύο ποιητικές συλλογές (_____ και _____) που εξέφραζαν το πνεύμα της αλλαγής. Στην ποίηση, κύριος εκφραστής της γενιάς του 1880 ήταν ο _____, μια από τις σημαντικότερες μορφές των νεοελληνικών γραμμάτων. Περίπου την ίδια εποχή, στην πεζογραφία, αναπτύχθηκε το διήγημα, στο οποίο ξεχώρισαν οι _____ και _____.